

Kształtowanie nowego oblicza postsocjalistycznych miast Europy Środkowo-Wschodniej

*Giving the post-socialist cities in Central and Eastern Europe
a new and improved image*

GRZEGORZ WĘCŁAWOWICZ, MAGDALENA WĄTORSKA-DEC

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego PAN,
00-818 Warszawa, ul. Twarda 51/55; g.weclaw@twarda.pan.pl decmagda@twarda.pan.pl

Zarys treści. W artykule przedstawiono podstawowe koncepcje i założenia badawcze projektu (ReNewTown) finansowanego przez Europejski Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu dla Europy Środkowej i Wschodniej. Celem projektu jest znalezienie sposobów na polepszenie warunków życia społecznych mieszkańców i zmianę negatywnych ocen dzielnic powstałych w okresie socjalizmu. Równoległe z badaniami realizowane są inwestycje infrastrukturalne, a w dalszych badaniach oceniona będzie efektywność tych inwestycji w polepszaniu warunków życia.

Słowa kluczowe: miasta postsocjalistyczne, osiedla mieszkaniowe, transformacja miast, przestrzenie międzyblokowe, warunki życia w miastach.

Wprowadzenie

Od kwietnia 2011 r. w Zakładzie Geografii Miast i Ludności IGiPZ PAN w Warszawie prowadzony jest projekt badawczy pod nazwą: „Odnowione miasta postsocjalistyczne: konkurencyjne i atrakcyjne”. Realizują go: Magdalena Wątorska-Dec (Koordynator Projektu), Grzegorz Węclawowicz (Kierownik ds. merytorycznych), Adam Bierzyński (Kierownik ds. promocji) i Magdalena Januszewska-Stępiak (Kierownik ds. finansowych), przy wsparciu merytorycznym i technicznym kilku innych pracowników Instytutu. Projekt ten pod angielską nazwą: „New Post-Socialist City: Competitive and Attractive” (akronim – ReNewTown) jest realizowany w ramach Programu dla Europy Środkowej i współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Uczestniczy w nim 8 instytucji z pięciu krajów: Polski, Niemiec, Słowacji, Słowenii i Republiki Czeskiej. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN jest partnerem wiodącym i zarządza budżetem 1,5 mln euro przez okres trwania projektu

(1 kwietnia 2011–31 marca 2014). Instytut koordynuje i nadzoruje także prace prowadzone przez pozostałych partnerów projektu, tj. Ośrodek Kultury im. Cypriana Kamila Norwida z Krakowa, Urząd Miasta Velenje (Słowenia), Urząd Dzielnicy Praga 11 (Czechy), Agencję Rozwoju Regionu Usti (Czechy), Agencję Rozwoju Regionu Gemer (Słowacja), a także Uniwersytet w Ljublanie (Słowenia) i Instytut Technologii w Karlsruhe (Niemcy). Bezpośrednia współpraca instytucji naukowo-badawczych oraz samorządowych przy rozwiązywaniu problemów dzielnic mieszkaniowych i miast pozwala na łączenie praktyki z teorią oraz efektywniejszą poprawę warunków życia w miastach postsocjalistycznych.¹ Udział pracowników Instytutu w realizacji projektu ReNewTown stanowi pewnego rodzaju element „badań uczestniczących”, ale również źródło obserwacji i informacji „empirycznych” do prowadzonych od dłuższego czasu w Instytucie badań pod nazwą: „Mechanizmy transformacji miast i obszarów metropolitalnych w Polsce i w Europie Środowej”.

Geneza, główne założenia problemowe i badawcze

Projekt powstał w wyniku skojarzenia wyników badań o charakterze poznawczym i diagnostycznym, dokumentujących przekształcenia zachodzące w miastach polskich oraz Europy Środkowej w ostatnich dziesięcioleciach z potrzebami szybszego poprawienia warunków życia, zwłaszcza w miastach i dzielnicach zdominowanych przez budownictwo z okresu socjalistycznego. Zespół przygotowujący w 2010 r. projekt zwrócił szczególną uwagę na potrzebę przełamania negatywnych stereotypów przypisywanych postsocjalistycznym dzielnicom mieszkaniowym. Stwierdzono, że o niskiej ocenie dzielnic postsocjalistycznych decyduje głównie: pogarszanie się stanu technicznego budynków, narastanie nieładu przestrzennego, brak oferty i wydarzeń kulturalnych (w skali lokalnej) oraz spadek aktywności gospodarczej mieszkańców wynikający ze zmian na rynku pracy. Zjawiska te są istotnym problemem rozwojowym dla dzielnic miast i związanych z nimi instytucji samorządowych, które włączyły się do projektu. W przypadku Krakowa partnerem projektu stała się Nowa Huta, w Pradze dzielnica 11 – Jizni Mesto, a oprócz nich dzielnice robotnicze, głównie górnicze, w Velenje (Słowenia) i Hnusta (Słowacja).

We współpracy z samorządami zainteresowanymi badaniami miast zidentyfikowano następnie kilka szczegółowych problemów, ważnych dla podniesienia prestiżu dzielnic postsocjalistycznych, a zwłaszcza polepszenia warunków życia mieszkańców, które stały się przedmiotem szczegółowych badań i formułowania propozycji rozwiązań. Jeśli dla społeczności lokalnej problemem jest brak oferty wydarzeń kulturalnych, to celem szczegółowych badań stało się stworzenie modelu rozwoju oferty kulturalnej i społecznej dla takiej dzielnicy. Koncepcja takiego

¹ Pełne informacje o projekcie znajdują się na stronie: www.renewtown.eu/

modelu wypracowywana jest przez partnera projektu – Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida poprzez stworzenie ArtZony, czyli nowoczesnej galerii i miejsca spotkań artystów w krakowskiej Nowej Hucie. Jeśli problemem jest niska jakość przestrzeni międzyblokowych, to prowadzone są szczegółowe badania i poszukiwane rozwiązania przy współpracy z partnerem ze Słowenii – samorządem miasta Velenje – poprzez identyfikację pomysłów na rzecz poprawy warunków życia i jakości przestrzeni publicznej między blokami. Problemami słabej identyfikacji społeczności lokalnej z miejscem zamieszkania wraz z możliwością sprawdzenia sposobów rozwiązania tego problemu zajmuje się szczególnie partner projektu z Pragi (Dzielnica 11 Jizni Mesto), poprzez stworzenie modelu rozwoju przedsiębiorczości w dzielnicach postsocjalistycznych. Kwestia braku pomysłów na znalezienie nowych funkcji dla wielu budynków użyteczności publicznej powstałych w latach 1945–1989, poddana będzie analizie w kontekście organizowania muzeum osobliwości socjalizmu w Hnusta na Słowacji. Pozostałe problemy – dotyczące wszystkich badanych miast, a wymagające pogłębionych badań – to większe niż w innych dzielnicach bezrobocie oraz mniejsza aktywność gospodarcza wyrażająca się znacznie mniejszą liczbą zlokalizowanych tu przedsiębiorstw. Obejmuje to również zagadnienia ładu przestrzennego, monotonnej architektury czy jakości oraz estetyki budynków i osiedli.

Badania podjęte w ramach projektu ReNewTown wpisują się w obecną regionalną i miejską politykę Unii Europejskiej – zapewnienia zrównoważonego rozwoju miast i w miastach (zwłaszcza Europy Środkowej) poprzez zmniejszenie dysproporcji i poprawę jakości życia mieszkańców. Pod względem wymiaru terytorialnego obszar badawczy został jednak zawężony do przestrzeni międzyblokowych osiedli i budynków z okresu 1945–1989, położonych w miastach Europy Środkowej. Przyjmuje się również, że przeprowadzone badania przybliżą nas do znalezienia odpowiedzi na pytanie, co zrobić, aby miasta i dzielnice postsocjalistyczne stały się atrakcyjne do życia, mieszkania i inwestowania.

Zakres prowadzonych i planowanych badań

Pierwszy etap badań dotyczył poznania specyfiki badanych miast i osiedli mieszkaniowych oraz identyfikacji ich potrzeb rozwojowych, w konfrontacji z dotychczasowym stanem wiedzy na temat miast postsocjalistycznych. Dokonano przeglądu i oceny jakości życia, szczególnie działań podejmowanych po 1989 r. w miastach Europy Środkowej. Stworzono trzy bazy danych: dobrych praktyk, inicjatyw oraz ekspertów prowadzących badania i działania rewitalizacyjne obszarów miejskich zbudowanych w okresie socjalizmu. Bazy te (dostępne na stronie internetowej projektu www.renewtown.eu) obejmują listę blisko 60 dobrych praktyk z 13 krajów, 87 nowatorskich pomysłów i inicjatyw oraz listę 36 ekspertów z Czech, Niemiec, Polski, Słowacji i Słowenii. Równolegle przeprowadzono badania pilotażowe w wybranych dzielnicach 10 miast. W Polsce badania

zostały przeprowadzone na warszawskim Ursynowie oraz w krakowskiej Nowej Hucie. W pozostałych krajach jednostką badawczą były miasta: w Niemczech – jednostki sąsiedzkie w miastach Cottbus i Karlsruhe, w Czechach – Usti nad Labem i Chomutov, na Słowacji – Rimavska Sobota i Hnusta, a w Słowenii – Velenje i Nova Gorica. Wyboru badanych obszarów dokonali lokalni eksperci, realizujący badanie dla poszczególnych instytucji partnerskich. W sumie w badaniu wzięło udział blisko 500 osób z dzielnic 10 miast w pięciu krajach.

Badania pilotażowe

Badania pilotażowe, jakkolwiek nie pretendujące do pełnej reprezentatywności, zostały przeprowadzone w formie wywiadów rozszerzonych z trzema grupami respondentów. Pierwszą grupę stanowili losowo wybrani mieszkańcy poszczególnych osiedli. Druga grupa – to przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie badanych osiedli. Trzecia grupa respondentów składała się z lokalnych ekspertów, przedstawicieli sektora samorządowego i organizacji pozarządowych działających na terenie badanych osiedli.

Starano się uzyskać opinie dotyczące jakości życia na danym obszarze, zagospodarowania przestrzeni publicznych i budynków oraz aktywności władz lokalnych. Próbowano również zidentyfikować współczesne problemy rozwojowe oraz poznać opinie na temat możliwości przyszłego rozwoju danego obszaru, aby stał się on atrakcyjniejszym miejscem do życia, mieszkania i inwestowania.

Jeśli chodzi o poprawę warunków życia i podniesienie prestiżu dzielnic, główne postulaty dotyczyły modernizacji i remontów budynków mieszkaniowych (zwłaszcza wybudowanych w technologii wielkopłytkowej) oraz podjęcia działań rewitalizacyjnych na większych obszarach. Konkretnym postulatem podnoszonym szczególnie często było nowoczesne zagospodarowanie przestrzeni publicznych, uwzględniające potrzeby różnych grup wiekowych w zakresie wypoczynku i rekreacji. Równie często zwracano uwagę na kwestie niewystarczającej liczby miejsc parkingowych w osiedlach i budowy ścieżek rowerowych. Problemy te, wraz z koniecznością sprawniejszego zarządzania transportem, zostały wskazane jako priorytetowe na obszarze postsocjalistycznych dzielnic w badanych miastach.

Szybkie narastanie różnicowań społeczno-przestrzennych w miastach postsocjalistycznych Europy Środkowej znalazło swoje odzwierciedlenie, jako problem do rozwiązania, w badaniach związanych z omawianym projektem. Respondenci zwrócili uwagę, że to administracja publiczna powinna skoncentrować swoje działania na walce z wykluczeniem społecznym. Postulowali prowadzenie polityki różnicowania społecznego składu mieszkańców dzielnic poprzez wprowadzanie do nich nowoczesnej zabudowy mieszkaniowej, która przyniosłaby różnicowanie mieszkańców pod względem wieku, wykonywanego zawodu oraz statusu społecznego. Ważne okazało się utrzymanie czystości, ładu i estetyki przestrzeni publicznych. Podobnie duże znaczenie ma wyznaczenie

miejsc na działalność kulturalną i społeczną ułatwiającą integrację społeczności lokalnej. Zdaniem zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorców, zniwelowanie ujawnionych problemów powinno przyczynić się do poprawy pozycji i lepszego postrzegania postsocjalistycznych osiedli na rynku nieruchomości, pobudzania przedsiębiorczości, przyciągania inwestycji i nowych mieszkańców.

Planowane konsultacje i publikacje

W drugim etapie analiz uzyskane wstępne wyniki badań pilotażowych zostaną poddane weryfikacji i ocenie podczas konsultacji publicznych organizowanych przez każdego z partnerów projektu. Do konsultacji zaproszono ekspertów zajmujących się rewitalizacją, przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w miastach lub dzielnicach postsocjalistycznych oraz przedstawicieli władz samorządowych, na których terenie prowadzone były wywiady. Celem konsultacji publicznych jest wymiana opinii na temat prezentowanych wyników badań oraz przedyskutowanie innych przykładów tzw. dobrych praktyk zarządzania przestrzenią dzielnicy. Wyniki konsultacji zostaną zebrane w formie raportów cząstkowych z każdego spotkania i, wraz z przygotowanymi wcześniej bazami danych dobrych praktyk oraz inicjatywami społeczno-gospodarczymi, staną się materiałem analitycznym do dalszych prac.

W trzecim etapie badań prace zostaną skierowane na przygotowanie dwóch podręczników. Pierwszy z nich będzie dotyczył zarządzania działaniami rewitalizacyjnymi w miastach postsocjalistycznych (*Transnational Manual for Districts with Socialist Burden*), a drugi zaprezentuje modelowe rozwiązania inwestycyjne i koncepcyjne dla władz samorządowych (*Handbook of Models*). Zakładamy, że zwieńczeniem prac w ramach projektu będzie publikacja książkowa o strategiach rozwoju i przemianach miast postsocjalistycznych Europy Środkowo-Wschodniej, która ukaże na przełomie 2013 i 2014 r. Mamy nadzieję, że zespół realizujący projekt ReNewTown, poprzez analizę licznego zbioru dobrych praktyk, inicjatyw społeczno-gospodarczych, własne badania naukowe i doświadczenie badawcze, bezpośrednie uczestnictwo procesach podejmowania decyzji i zarządzania oraz znaczny potencjał wiedzy eksperckiej i badawczej zaproponuje mieszkańcom, władzom samorządowym i organizacjom pozarządowym konkretne działania organizacyjne i narzędzia do realizacji działań rewitalizacyjnych w postsocjalistycznych miastach Europy Środkowej.

Działania inwestycyjne i aplikacyjne

Wymiernym (w sensie praktycznym – zmieniającym rzeczywistość miasta postsocjalistycznego) elementem realizacji projektu ReNewTown jest realizacja czterech inwestycji: ArtZona czyli nowoczesna galeria i miejsce spotkań artystów w krakowskiej Nowej Hucie, wybudowanie miejsc do wypoczynku i rekre-

acji w przestrzeni międzyblokowej w Velenje (Słowenia), zorganizowanie przestrzeni biurowej na Centrum dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw w praskim Jizni Mesto (Praga 11, Czechy) oraz utworzenie Muzeum pamiątek socjalizmu w Hnusta (Słowacja).

Nakłady finansowe na powyższe inwestycje stanowią 8% budżetu projektu. Działania inwestycyjne w projekcie ReNewTown, podobnie jak wszystkie inne realizowane w ramach Programu dla Europy Środkowej mają charakter akcji pilotażowych, których zadaniem jest zainicjowanie kolejnych inwestycji oraz udział instytucji partnerskich w projektach stanowiących kontynuację podjętych działań. W przypadku ReNewTown nakłady finansowe na poszczególne inwestycje wahają się od symbolicznej kwoty 3000 EUR na Muzeum pamiątek socjalizmu w Hnusta, poprzez 30 000 EUR dla partnera polskiego w Nowej Hucie i 38 500 EUR dla Velenje, do 50 000 EUR na uruchomienie Centrum dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Pradze 11.

Przyjęto założenie, że każda z wymienionych inwestycji może stać się przykładem działań ułatwiających realizację szczegółowych celów składających się na poprawę warunków życia w miastach postsocjalistycznych. W przypadku Nowej Huty inwestycja w stworzenie ArtZony może stać się modelowym sposobem rozwijania oferty kulturalnej i społecznej w dzielnicy postsocjalistycznej. Inwestycja ta, realizowana przez Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida, związana jest z rewitalizacją tzw. Sali Tańca – budynku z lat 1950. o powierzchni 500 m². Przestrzeń ta zostanie zaadaptowana do funkcji nowoczesnej galerii, miejsca spotkań artystów, performance'ów, koncertów, prezentacji multimedialnych, a także będzie mogła być wykorzystywana jako powierzchnia wystawiennicza przez lokalnych przedsiębiorców. Głównym celem inwestycji jest ukształtowanie wielofunkcyjnej, nowoczesnej i powszechnie dostępnej przestrzeni infrastrukturalnej ułatwiającej integrację społeczności i organizacji lokalnych, zawierającej ofertę kulturalną również dla turystów odwiedzających Nową Hutę. Inwestycja powstaje przy ścisłej współpracy z młodymi artystami oraz lokalnymi liderami poprzez organizację cyklicznych spotkań, które rozpoczęły się w listopadzie 2011 r. pod hasłem „ArtZona Artystyczny Squat – Burza Mózgów Kreatywnych”.

W przypadku Velenje w Słowenii działania inwestycyjne są przykładem rewitalizacji przestrzeni międzyblokowej w osiedlu Gorica, która zaferuje miejsce do przebywania i wypoczynku dla mieszkańców różnych grup wiekowych. Rewitalizacja w tym przypadku ma zmienić dotychczasowy model zagospodarowania przestrzeni publicznej zdominowany przez place zabaw dla małych dzieci i uczynić przestrzeń publiczną atrakcyjną również dla innych kategorii wiekowych. Celem działań jest stworzenie takiego modelu przestrzeni publicznej, który sprzyjałby integracji społecznej różnych grup wiekowych i nie wymuszał na osobach starszych realizacji swoich potrzeb wypoczynkowych i rekreacyjnych z dala od miejsca zamieszkania.

Specyfiką kontekstu społecznego działalności inwestycyjnej w Velenje jest próba ożywienia idei czynów społecznych, szczególnie sprawnie funkcjonującej w okresie gospodarki socjalistycznej. Warto wspomnieć, że koncepcja czynów społecznych była siłą napędową rozwoju tego miasta w latach 1950. Idea woluntaryzmu jest zatem ważnym elementem realizowanej współcześnie inwestycji, poprzez nawiązanie do pozytywnych wartości społecznych z lat socjalizmu oraz poprzez próbę integracji lokalnej społeczności głównie młodzieży, pracowników komunalnych oraz członków Klubu Młodzieży Velenje wokół wspólnego działania. Inwestycję w przestrzeń publiczną na osiedlu Gorica (w Velenie) podzielono na trzy etapy. W pierwszej fazie została utworzona wewnętrzna grupa robocza ekspertów miejskich, przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców, aby zbadać potrzeby i oczekiwania wobec inwestycji oraz opracowano dokumentację inwestycyjną. Na fazę drugą złożył się konkurs na projekt architektoniczny i związane z nim niezbędne procedury zamówień publicznych, a także akcja informacyjna („rekrutacja” wolontariuszy) oraz przetargi publiczne na zakup materiałów budowlanych, urządzeń i wyposażenia. W trzecim etapie nastąpi zagospodarowanie przestrzeni publicznej osiedla poprzez budowę nowoczesnego placu zabaw i instalację licznych urządzeń do rekreacji i ćwiczeń dla osób dorosłych.

Kolejna inwestycja jest realizowana przez Agencję Rozwoju Regionu Gemer w miejscowości Hnusta na Słowacji. Główna idea tej inwestycji – to znalezienie efektywnego sposobu wykorzystania i znalezienia nowych funkcji dla budynków powstałych w latach 1945–1989.

W przypadku Hnusty postanowiono stworzyć muzeum pamiątek socjalizmu jako atrakcję turystyczną. Podobnie jak w przypadku dzielnicy Gorica w Velenje w Słowenii, również w Hnusta na Słowacji istotnym elementem procesu inwestycyjnego jest woluntaryzm. Przy stosunkowo skromnych nakładach finansowych koncepcja założenia muzeum pamiątek po okresie socjalistycznym wymaga wsparcia społecznego mieszkańców. Siłą napędową realizacji inwestycji dotyczącej wykorzystania budynku powstałego w okresie socjalizmu na cele muzealne stali się lokalni liderzy, zachęcający mieszkańców do realizacji inwestycji w ich miejscu zamieszkania. Muzeum powstanie w pobliżu amfiteatru, który wymaga gruntowanego odnowienia. Równoległe do prac remontowych prowadzona jest akcja informacyjna skierowana do ludności regionu o zbieraniu eksponatów, możliwości oddawania bądź wypożyczania sprzętów, książek, mebli czy też innych przedmiotów użytkowych prezentujących codzienne życie przemysłowego miasta socjalistycznego po II wojnie światowej. Celem społecznym jest poprawa estetyki części miasta, a przede wszystkim wzmocnienie poczucia tożsamości społeczności lokalnych z miejscem zamieszkania.

Czwarta inwestycja realizowana jest przez Urząd Dzielnicy Praga 11 (Jizni Mesto), która jest przykładem na ożywienie dzielnicy poprzez rozwój działalności małych i średnich przedsiębiorstw. Centrum dedykowane właśnie takim

przedsiębiorcom powstanie w dzielnicy o najwyższej gęstości zaludnienia w stolicy Czech (ponad 8000 osób/km²). Dzielnica ta dynamicznie rozwijała się w latach 1970. i 1980. i podobnie jak warszawski Ursynów została wybudowana w technologii wielkiej płyty na dużym, wówczas niezagospodarowanym terenie w południowej części miasta. Celem inwestycji jest wsparcie lokalnej przedsiębiorczości poprzez zapewnienie kompleksowej informacji dla przedsiębiorców i uproszczenie spraw w urzędach. Największego wsparcia mogą oczekiwać początkujący przedsiębiorcy, którym Centrum dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw zapewni kompleksową informację i doradztwo dotyczące założenia i prowadzenia działalności. Ważną częścią działalności Centrum będzie również tworzenie powiązań kooperacyjnych pomiędzy funkcjonującymi już przedsiębiorcami na terenie dzielnicy, a także wsparcie promocyjne, aby ich obecność na rynku była bardziej widoczna. W efekcie Centrum ma doprowadzić do zwiększenia liczby małych i średnich przedsiębiorstw, co zaowocuje zwiększeniem puli miejsc pracy na rynku lokalnym oraz ożywieniem dzielnicy w różnych porach dnia i tygodnia.

Zakończenie

Główną zaletą poznawczą realizacji programu ReNewTown jest bezpośrednia obserwacja relacji pomiędzy procesami inwestycyjnymi a przemianami społecznymi i gospodarczymi w przestrzeni miast postsocjalistycznych. Wymóg i presja „zapotrzebowania społecznego” na dostarczenie modeli postępowania lub narzędzi do kształtowania lepszych warunków życia i zmian społeczno-przestrzennych jest wyzwaniem badawczym. Wypracowywanie rozwiązań na podstawie dotychczasowej wiedzy badaczy, badań przeprowadzonych na potrzeby projektu, zgromadzonych dobrych praktyk i inicjatyw, następnie testowanie ich poprzez realizację inwestycji w czterech krajach oraz zbieranie opinii ekspertów, mieszkańców, przedsiębiorców i władz samorządowych, przyniesie niewątpliwie korektę i urealnienie proponowanych rozwiązań. W sumie konfrontacja z rzeczywistością przyczyni się do weryfikacji i rozwoju samych koncepcji badawczych.

Wypracowane w ostatnim etapie projektu modelowe rozwiązania, które zostaną przedstawione w podręcznikach dla władz samorządowych (*Handbook of Models, Transnational Manual for Districts with Socialist Burden*) będą poddane weryfikacji w praktyce. Zostaną zaprezentowane władzom samorządowym z pięciu krajów na seminariach poświęconych tej tematyce. Dopiero po tej weryfikacji powstanie „Strategia rozwoju i przemian miast posocjalistycznych Europy Środkowo-Wschodniej” wskazująca możliwe odpowiedzi na pytanie, co zrobić, aby miasta i dzielnice postsocjalistyczne stały się atrakcyjne do życia, mieszkania i inwestowania we współczesnych warunkach społecznych i gospodarczych.

GRZEGORZ WĘCŁAWOWICZ, MAGDALENA WĄTORSKA-DEC

GIVING THE POST-SOCIALIST CITIES IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE
A NEW AND IMPROVED IMAGE

This paper presents the basic concepts and aims of the ReNewTown research project, which is financed by the Central Europe Programme within the EU Regional Development Fund framework. The project focuses on improving the quality of life of the current inhabitants of post-socialist housing estates, and on transforming the negative images popularly associated with them. Following some initial research, real investments were made with a view to improving the physical and social facilities on the estates in question. Further investigations will be carried out to assess the impact of these improvements on living conditions in the areas concerned.

